

Fig. 1. †Bistrup. Ældre Situationsplan af S. Hans Hospital. Nord opad. Kirkens Beliggenhed er vist ved en sort Cirkel med indtegnet Kors. Det i Teksten omtalte Voldsted findes under de med Tallet 10 mærkede Bygninger.

† BISTRUP KIRKE

SØMME HERRED

Bistrup (Biskopstorp) var i Middelalderen et eget Sogn; som saadant nævnes det i Roskildebispens Jordebog o. 1370¹, og i Sognet laa Roskildebispens Borg Bistrup, der ødelagdes i Grevefejden 1534. 1567 havde Skriverstuen i Roskilde Jus patronatus².

Kirken søgtes som Valfartskirke, idet der 1402 skete det Under, at der flød Blod af et Kors i Bistrup³, og 1505 skænkede Hr. Eskild Gøje i sit Testamente 10 Mark til »det hellige Blod i Bidstrup«⁴. Valfarten vedblev efter Reformationen. Peder Palladius klager over, at man bissede til den formaledidede Sted Bistrup⁵. Roskilde Landemode bestemte 1564, at de papistiske Skikke skulde afskaffes, særlig i Bistrup, hvorefter det hedder: »Til Bistrup ved Roskilde er endnu stor Tilløb af fremmede Steder, endog af Skaane, med galne og syge Mennesker; de give Penge i Blokken, som skiftes lige til Præsten, Kirken og de fattige; og de, som komme, naar Kirkedøren er lukket, stoppe Pengene neden under Døren«⁶. 1568 blev Forbudet gentaget.

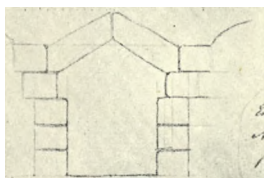
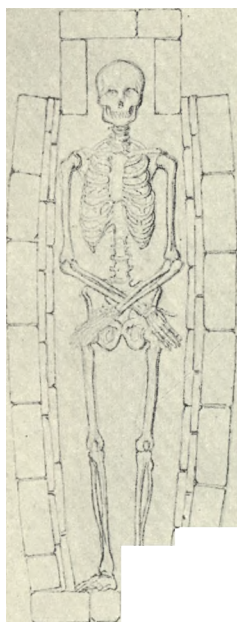

Fig. 2. Bistrup. Munkestensgrav. 1:25. Maalt af J. Kornrup 1871.

Bygningen og Bygningshistorien er ukendt, men under Byggearbejdet 1871 ved S. Hans Hospital stødte man saavel paa Kampestensfundamenter som Grave. Herom skriver Overlæge Steenberg i sin Beretning om Hospitalet »da det vel næppe er rimeligt, at der noget andet Sted vil blive given nogen Beskrivelse af disse Fund«: »Det er historisk bekjendt, at der i den tidligste Middelalder laa omtrent paa samme Sted [paa Hospitalets Grund] en Landsby, hvis usle Hytter havde lejret sig om en lille Kirke tæt ved Absalons Palads [dvs. Bistrup Voldsted, ved Nr. 10 paa Situationsplanen]. Her traf man ved Udgravningen af Grunden til den østre Fløj [af Kvindestiftelsen, Nr. 8 paa Situationsplan] og Terrainet omkring denne en gammel Kampestensgrund — Resterne af denne Kirke —, og omkring denne i en betydelig Udstrækning laa Skelet ved Skelet i lange Rækker, saa at hele Læs af Menneskeben herfra maatte føres ud paa vor Kirkegaard. Ligene laa saa tæt ved Siden af og ovenpaa hverandre, at det var tydeligt, at de i Almindelighed vare jordede uden Kiste og uden særlig Grav for hver enkelt i én stor fælles Grube . . . Kun et enkelt Skelet fandtes i en flad trugformet Kiste, som med stærke Jernspiger var sammen-tømmret af 4 Egeplanker.

Indenfor selve Kirkens Grund og tæt op til denne, maaske i en lille Udbygning fra den, fandtes flere murede Grave opførte af store røde Munkesten, der laa i 3 Skifter ovenpaa hverandre og dannede en lang firkantet Ramme, som temmelig nøje var afpasset efter Legemets Form, og havde en mindre Afdeling til Hovedet, denne var dækket af et tagformigt Laag, dannet af to Rækker skraat mod hinanden opstillede Mursten . . .«.

1556 gentog Christian 3. en allerede tidligere udstedt Befaling til Hans Barnekow, Stiftslensmand paa Roskilde-

gaard, om at nedtage Kirken og lade slet gøre samme Plads, baade Kirkegaarden og det Sted, som Kirken paa staar, da der endnu bruges og besøges noget Afguderier ved Kirken⁶. Dette skete imidlertid ikke straks, idet Christoffer Valkendorf 1574 fik Ordre til at nedbryde Bistrup (og S. Ibs) Kirke og bruge Sten, Kalk og Tømmer til S. Jørgens Kirkes Forbedring⁷. Kirken maa være nedbrudt og Sognet lagt under S. Jørgensbjerg inden 1588, da det 1592 siges, at »Kongens Fader [Frederik 2.] ... lod ødelægge Bistrup By med nogle Torper, der søgte til Spidalsbierge Kirke«⁸.

Ved Kirken, paa det nuværende S. Hans Hospitals Terræn, hvor Vaskeriet nu ligger, fandtes en *Kristi Blods Kilde*⁹.

†GRAVMINDER

Ifølge Kornerup fandtes der fire murede Grave, af hvilke den bedst bevarede (Fig. 2) blevet opmaalt.

Romansk Grav (Fig. 2) sat af Munkesten (26,5 x 13 x 9 cm) i tre Skifter, hvorover to svagt tilbagetrukne Skifter, saaledes at der mod Sædvane frem-

kom en Dobbeltfals; i den øverste hvilede de spærstillede Dæksten. Graven, der var svagt buet og havde særligt Hovedrum, indeholdt et velbevaret 155 cm langt Skelet af en Kvinde.

KILDER OG HENVISNINGER

Professor Dr. med Overlæge Steenberg: Beretning om St. Hans Hospital for Sindsyge i 1871 S. 41 f. (Henviſningen skyldes Maskinmester Christensen, S. Hans Hospital, gennem Direktør Fang, Roskilde).

¹ S. R. D. VII, 64, 113. ² Sjællands Stiftsbog 1567 (LA). ³ S. R. D. I, 193.
 Jfr. Kirkehist. Saml. 2. R. II, 482, 506. ⁴ Danske Magazin 3. R. III, 221. ⁵ Peter
 Palladius' danske Skrifter, udg. af Lis Jacobsen. II, 90, 94, 127. V, 131, 212. ⁶ Rør-
 dam: Danske Kirkelove I, 496 f., og Kancelliets Brevbøger 19. Sept. 1556. Kirken
 nævnes dog ikke i Klemmebrevet 1555 blandt de Kirker, der skulde nedbrydes.
⁷ Kancelliets Brevbøger 31. Jan. 1574. ⁸ Kancelliets Brevbøger 17. Nov. 1592. ⁹ Aug.
 F. Schmidt: Danmarks Helligkilder. S. 154.

ROSKILDE ADELIGE JOMFRUKLOSTERS KAPEL

Se S. 115.